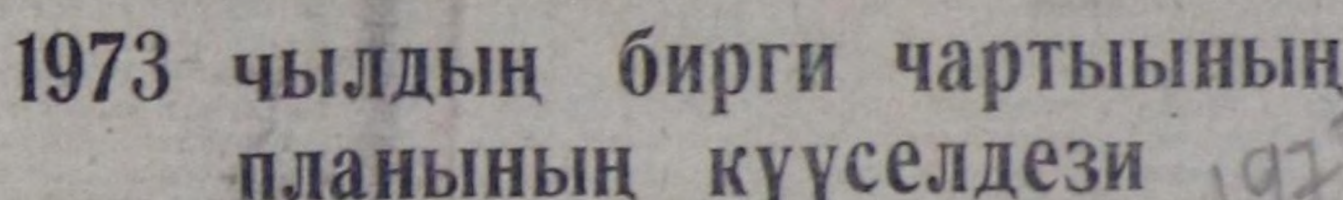

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Хамнаарактар ырлажып турда...

хүлээлгээни
агвар, арьс
агвар, бо завод
7 муу рубль
ын сайгар
оу 361 муу
агвар сайгар
ын бүдүр
агвар баа

А. МЕЛЬНИКОВТУҢ фото-
лары.

(АПРЕЛЬ 16-НЫН МЭДЭЭНИ. ХУУ-БИЛЕ)

Районнар	Сүт	Эт
Бай-Тайга	64	24,5
Монгул-Тайга	—	—
Барыш-Хемчик	33,4	35,9
Өвүр	44,1	34,7
Чоюп-Хемчял	34,4	39,8
Удуг-Хем	34,9	54,0
Таңды	34,6	35,7
Биш-Хем	52,1	58,4
Току	49,8	110,8
Каа-Хем	48,5	43,6
Тес-Хем	39,6	36,4
Эрани	59,5	30,7
Кызыл х/с	77,0	51,7
Республика	34,0	45,1
Эрткен чылдың апрель		
16-та	49,7	43,5

1972–1973 жылдары жылың үзіндісін май аймағына, продуктуларын бағдарлы болған басқарушылар бөлулері даяр аймағының аймақдәрісін Бүтіндісін солтүстік қарымын иылы 1-де турган. Аяда чейін аяда 1965 тоина суттү, 4393 тоина иылы күртине садар жүзүртү быт. Шыңы турган Оыр, Тес-Хө, Урян болган оксе-да чыңды райондарда-байдал тедиче чок. Бар эрталарын болган турганлардын аймағын турган, бүтү күнүт чыңды жыңын шыңын омаалдардын додур күрсүсүсүн угадлары-көдө ичтилерин тутула советтан болур.

ТЫВА АССР-НИҢ МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНДЕ

ТЕМПИНИ БЕДИДЕР

Районда суггарылта системаның эргелелдери суггатың шығарын хылавайы, органиастарға ажыдып чорутпайы келгев. Чоон-Хемчик, Улут-Хем районнарың колхозтарында суггатың ивездер хай-даа болза, херек кырында суггарылта ажыынче киббон.

Бо бүгү байдалдарым чөвү-
тел хуралга сайтаргам, шым
базырымшкынын чоокку хүн-
нерде доозар, майның 3-кө-
чөдир чазык чер аңдыргыла-
зын доозар, чер суггарыла-
зынче дораан кирер болган
ону дүн-хүн төк, шынаралыг
чорудар татазы-биле дарыг

Бүгү күштү мобилизацияга тургуп, республикага тармагына 10-12 жонуге иштетип, дооар даш бул жемегерин алып ужурагу дей, чову-дес хурага иштинтиразен.

РНЫҢ СЕДУ

жызы. Г. Гужьянова, №3 АТБ-нын човачызы II. Чаров-олар аймакдал турар човалар-тинтеринг беш чылымды иштинтиразе түшкү чылымды-плавани кууседер даш кан-чаар аймакдал туроринг дугайыга санаададин кыл-

Бирги кварталдың түпнелин саугаар СЭКП Кызыл хооромунуң болгаш хоор-куускомунуң шилчиир Кызыл туктарын алгы заводунуң, «Тыва тууду» трестин авто-баазаның, «Кызыл ЦЭС тууду» эргелелинң, «Сукпак» совхозун, Кызыл-садыгын, хеп дээрар фабриказың кол-лективтеринге тывыскаң.

ШАЛЫПЧЫЛАРНЫҢ СЛЁДУ

жымы. Г. Туккынова, № 2 АТБ-нин чолбачысы. II. Чароо-туктун кыргыздын тарыхындагы татырлыктуу жана чыгармачылыгындагы туш чыгармачылыгынын куусуердеш кичине-чаар ажылдан турарынын дугайында санадарын кылган.

Бирги кавардагын, тууге-нин баураар СӨКП. Кымал хооромуну богааш хоор-куусумен динчигар Кымал-туктарын алды заводуун, "Гыла туугу" трестин авто-бускаларын, "Кызыл ЦСЗ" туугу, эгесининин, "Суклак" сокуугун, Кымал-сатыгын, кеп даараар фабриканын жекте-тергесинин тымсыган.

К ы й г ы р ы г

дионнарын бол хүннэрдэ эрт
турар сээсэдииниң ий-
дииндэн база ыдыг кый-
гырт дыңналып үнгөн. Бир
хүн дүгүүндэ бүгүннати-
ниң ажыл сохсадырын, Май-
честерге Анганияннь солгу-
барын талазыннь 250 муң
ажылчынын төлээлэи 300
дех эргелекчидери дэткннр
дөн санаадаан.

Т К-н ы џ п л е н у м у

Парламент сессиязы

болган хөмүздәрдүн чуга-
лажып көөр ажыл дутайынд
илеткедди МАР-ның Министр-
лер Чөвүлелиниц Даргазыны
бирги оралакчызы Т. Раг-
кылгап.

МАР-н ТК-ның Бир-
секретары, МАР-ның Мин-
истрлер Чөвүлелиниц Дарга-
зы Ю. Цеденбал баштадыр па-
тырпын болган илээткү

Н а ъ ѣ р а л ѓ љ
ѡ ж ѡ р а ж ѣ ѥ ш к ѣ н

Чилин Президентизм
Сальвадор Альенде Социалист
тик партиянын тургустуну
нын 40 жыл оюну байыр
лалыга келген даштын
чурттар делегацияларын
алдар бөлдүргөн хүлээ
алынганын түркүсүн.

Парламент сессиязы

болган хөмүздәрдүн чуга-
лажып көөр ажыл дутайынд
илеткедди МАР-ның Министр-
лер Чөвүлелиниц Даргазыны
бирги оралакчызы Т. Раг-
кылгап.

МАР-н ТК-ның Бир-
секретары, МАР-ның Мин-
истрлер Чөвүлелиниц Дарга-
зы Ю. Цеденбал баштадыр пар-
тияны болган хөмүздәрдүн

МАР-ның пәс аргыкчылары совет хөреглөкчилерге чоңку
ш чылда 2,9 миллион рубль түңку 840000 метр пәсту дүң-
тен аргып бээр.

Хем разрезатқи экскаватор-
щик И. Андрианов, «Кол
Тей» совхозтуң саатчызы
П. Маичик, даяранылга фаб-
риказының амылчым К. Сат,
«Кызыл ЦЭС тудуға» аргелези-
ниң бийлээли А. Борс

күүскөмүзү шилчир Кызыл
түктөрүн алгы заводунун,
«Тыва тудуг» трестин авто-
баазасынын, «Кызыл ЦЭС ту-
дуг» эргелелинин, «Сукпак»
совхозтун, Кызыл-садыгынын,
кан сарайы фабрикасынын, тей-

ЧУГУЛА БОЛУШКУН

ажылап турарын демдегээр дерек. Олар сессияларга болгон Советтерин куускомнардын кураалдарына айтырылган белектеринге база илгерилеги кирген турарлар.

Сонгуда кампаниянын чоруп турарынын уезинде болгон куускомнардын, оларнын кидистеринин база депутаттарын-да ажал-чорудулгаанда чедиктеринге-биле кады чептеринин болгон шийирлелетинин сорудаларын илердери чутула. Эрте-кен болгон амын он дорткү чыгыштын Советтеринин ажилында чамдык чептер ама-да бар бооп турар. Ичинде-де чамдык июль 17-де сонгудар Советтеринин соругалы чүп дээр, эртерек Советтерин ажилында чедиктерин-биле кады оларнын ажилында чептеринин, чедиктеринин болгон чедик кылдырмаан чүдлерин база өөренип көөрү болур. Партиянын XXIV сьездинин Резо-

люциясында мында дээн: «Советтер болза боттарынын алган хуузалгелерин улам долугу-биле боттандырып чорудар, экономиканын болгон културанын хожурун, улустун чаагай чорун бидеринге боттут салдарын чедир, чонун социал-амырлар хандырылганын, нитинин корум-чурумун камгалаарын айтырылганын шынгы ажилдап кылдыр ужурут. Куускомнорго өткөттүг болур чорунун принциптерин амырларга улам чайгылыш чонка боттандырып, депутаттарын ат-аларын болгон илгерилеги чорун, оларнын сонгукчулар мурунга харыскалганын белик көдүрер дерек. (СЭП-ин XXIV сьездинин материалдары. М. 1971. Арын 203-204). Сьездинин бо дугайында шийирин барым-далаары эн чутула бооп турар-дыр.

Мону барымдалааш, чам-

дык куускомнар хой-ле шийирлерин хулап алган хирезинде, оларнын куускомнорго хыналас, Советтерин болгон чонун мурунга өткөттү ховар кылдыр, районун, хоорайнын азы көдөзүн културалг амырларын уттулук, чангыс талаал ажилдап чоруктарын бодурубас ужурут. Танды, Тес-Хем, Чөөн-Хемчик болгон Ошур районнар Советтеринин куускомнарнын сонгукчуларын чамдык куускомнорго өткөттүг болур чорунун принциптерин амырларга улам чайгылыш чонка боттандырып, депутаттарын ат-аларын болгон илгерилеги чорун, оларнын сонгукчулар мурунга харыскалганын белик көдүрер дерек. (СЭП-ин XXIV сьездинин материалдары. М. 1971. Арын 203-204). Сьездинин бо дугайында шийирин барым-далаары эн чутула бооп турар-дыр.

Мону барымдалааш, чам-

Хем районнарнын чер-чер Советтеринин чамдык сессиялары баш уур белекел чок эртин тургулаан болгай. Бин-Хемин Сөвк кедээ Сөведи, Бай-Тайга районун Шуй кедээ Сөведи сессиялар эртеринин конституцияда айткан хуусааларын урзон таварылгалар тургулаан. Танды, Чөөн-Хемчик районнар болгон депутаттары өткөттүг болур чорунун принциптерин амырларга улам чайгылыш чонка боттандырып, депутаттарын ат-аларын болгон илгерилеги чорун, оларнын сонгукчулар мурунга харыскалганын белик көдүрер дерек. (СЭП-ин XXIV сьездинин материалдары. М. 1971. Арын 203-204). Сьездинин бо дугайында шийирин барым-далаары эн чутула бооп турар-дыр.

Мону барымдалааш, чам-

Хаактын хлеб заводтары, даарында комбинаты, авто-септелегаво, «Сельхозтехника» республика каттыжымынын болгон эске-даа чамдык бодуругелер бири кварталдын планын куусетпейн, 379 муң рублдин продукциянын чедир бер-бөөн. А эът комбинаты, Чадан-нашын, Ак-Довурактын, Хову-Аксынын хлеб заводтары, «Тудук кесектери» комбинат чиво заводу, Тараа продук-турал эргелден дээр эске-даа чамдык черлер бо чылдын ш айларынын ичинде куш-ажылдын бодуругелер ула-гатырар планын база бот-тандыраан.

Монун-Тайга, Танды, Барын-Хемчик районнар болгон Кызыл хоорай Советтеринин ажил-агыйларынын малын чулап алуру чоруу хой болгон. Бо бүгү болза чер-чер Советтеринин оларга хамаарыш-кан куускомнарнын кады чептес ажилынын түнчели-ди.

ЧЕР-ЧЕР Советтеринге сонгуда — куускомнар-нын ажил-чорудулгаларынын база калбак көрүдөн бооп турар. Чогум-на оон ужу-

рунда сонгуда кампаниянын эгезинден тура-ла орга-низас-массалыг ажилдын хевирлерин болгон аргаларын байлаштырар, Советтеринин бүгү талаал-биле ажилын эки-жигери чутула.

Сонгуда кампаниянын чорудары-биле чегелестир чамдык тарылганы чедиктеринге эртертер, нитинин малын баш санын камгалап, улам остурери, школарга өө-редилге чылын организастыг доозары, дужут ажаап алыш-канынга болгон мал чедиктерин белектеринге амы-лаштан ылак белекел дээр эске-даа чутула ажилдарын Советтеринин куускомнарнын кичээгелеринге алыр ужурут. Ол бүгү-биле кады бо чылдын ийги кварталын бүгү алыр талаал-биле планынын хуусаалындан эрте дооскан турар ужурут.

Сонгуда кампаниянын эн чутула үс-чадаларын бир-реси—чонун иделегинге өң-не төлөткелерин депутаттарын кандидаттары кылдыр хой-нити организастыгларын болгон ажилды чоннар-нын депидерин болур. Сон-гуда мурунун хуралдарын,

кандидаттарын сонгукчулар-биле ужурашканын, келер үснел депутаттарын чагыларын белектерин ылак кылдыр, баш уур организастар дерек.

Делегей эн демократты Совет сонгуда системанын кол-кол бүгү принциптерин Сонгуда дугайында дүрүм-де тодаргайлап айткан. Оон бүгү негеделерин чер болгон болгон чайгылыш чок сагаан турар ужурут. Пропа-гандистер биле агитаторлар-нын улау хуузалганы марксизм-ленинизмин идеяларын мас-саларга хун бүрүдө негептер-ди, партиянын политикаын, СЭП-ин XXIV сьездинин шийирлерин хамы, тодаргай тайылдыраар, коммунизм дээр муңуру ажилдарынче массаларын сорук кийер, улустарын найыралын бы-жылгалар. Партиянын, чакан-чакан болгон акы-думма рес-публикаларын Тывага хун бү-рүдө дууламчы көргүзүп ту-рарын чонга тайылдыраар ужурут.

Тыва АССР-ге 3165 сонгу-ла окрутун тургузар. Олар-нын саны 1971 чылдазындан 124 ажыг. Совет тургузгунун

байдалдарында республиканын чоңунун ролун, чурттагы чоңут чаа-чаа пунктуларын тургустунганын, оон социал-экономиктиг болгон културалг депшилегин ол илгериле-ди турар. «СЭП-ин улустарынын кайгамчыктыг чедиктерини — оларнын каттыжкан куш-ажылынын, СЭП-ин национал политика-ын амырларга чайгылыш чок боттандырып турарын туннел ол болгай» — деп, партиянын XXIV сьездинин Резолюциясында демдегелен. Совет Тыванын ажилды чонун социалист Ада-туртуна, то-рзон Коммунист партияны-га өндүр улау чоргалардын-биле болгон оон ачылыг айтканын амырларга боттандыраар, коммунист тургузгунга бодунун улау-тууун улгатырар деп шийир-лиг сорук-биле күрөсө эрге-чатырганын чер-чер орга-низастыг сонгуданын у-кук турар. Бүгү сонгуда кампаниянын эртери болгон оон түнчелерин Коммунист партия биле совет улустун буузалас-чангыс энтини база каттап көргүзөр деп буу-редди илгериле болур.

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинде

АРГА-АРЫГНЫ ӨРТТЕН КАМГАЛААРЫН КҮШТЕЛДИРЕР ХЕМЧЕГЛЕР ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлели арга-арыгны өрт-терден камгалаарын күште-дир хемчеглер дугайында доктаал үндүргөн. Арга-арыгны өрттерден камгалаарынче Илг ажил-агый эргелелин, райхооркуускомнардын, ко-дэ болгон суур Советтеринин талаалында кошок кичээ-гелер салып турарынче ха-раалы-биле республиканын де-вискээрлер арга-арыг өрт-тери ам-даа хой бооп турар деп, доктаалда демдегелен.

1972 чылда арга-арыг өрт-тери болур таварылгалар элээк-дээр-да, өрт болгон иле-дер хемчеглерин, калбар-лы 54 көктөр болгон. Арга-арыгын камгалаар ажилдар Танды, Чөөн-Хемчик, Улуг-Хем районнарда болгон Кы-зыл хоорай Советтеринин де-вискээрлер ама-даа чедир ба-гай чорудуп турар.

Өрт болгон де-вискээрлерин доктаал хайтаргаларын бот-тандыраар, оон уламчыл өрт-тер каттап хараалганын, улам улау де-вискээрлерге өскөсүп турар. Өрт болу бооп баш бурунгаар чайла-дыр хемчеглер алыр хой-хой ажил-агыйлар чептес боттандырып турар. Илг беле-кетер ажил-агыйларын, кошок, совхозтарынч ажил белектер чедиринде өртке удуу эргекон чутула чешек-херекселерин белин чок.

Улуг-Хеминч ажил улеттүр ажил-агый илг көзүп ал-ган черлерин багай арыткан, өртке удуу дружалар тур-гузуп албайн турар. Илг ажил-агыйларынч өрт өңү-рүр хунга стапкыларын ажил-чын күш-биле болгон трай-спорт-биле хандыртылган.

Илг ажил-агыйларын эргелелинч чедир өрт ажилы бодурубаанын чур-умун сагымын контрол-даарын кошок боттандырып, өрттерден арга-арыгын кам-галаар суртаал-массалыг ажилды кошок чорудуп ту-рар. Өрт үндүргенинче бу-руулук кижилерин илердир болгон көлгөн материалдар-ын хилал көр ажилды Ил-гизи херектер министрство-зу кошок чорудуп турар. 1972 чылда 172 өрт болгон турда, амаа буруулук 11-де кижини тынкан болгон 8 кижини кеземчеге оонаган. Эзиммерге өрт болу бээр чылдагаларынч чогур өңү-рде чайладыр болгон оларын шалышын чок кылдыр хан-дыр хемчеглерин республи-канын Министрлер Чөвүле-нин 1971 чылдын июль 18-те үндүргөн доктаалында дүш-тур алыр эргекон чутула деп, доктаалда айткан.

Өртке удуу бүгү хемчег-лерин республикага алыр-ка болгон арга-арыг өртте-ригге удуу демиселди орга-низастарыга харыскалга-дыг болурун Министрлер Чө-вүлели Илг ажил-агыйларын эргелелин, райхооркууском-нарга, боттарынын удурула-галында тооруктаар де-вискээрлерин болгон илг-гө болур илг салгылар бола-ларынч ажил-биле — Отту-лар чүдү улеттүргүнч эргеле-лине, Анныр-тымыш ажил-агыйларын эргелелин, Рес-публеческо, ИХМ-ге база «Тыва кедээ тууду» треске дааскан.

Доктаалда айтканын буу-раар Илг ажил-агыйларын эргелелин арга-арыг өрттерин-ге удуу демиселди болгон ар-

га-арыг мыжын камгалаарын күштедирерче улаанган хемчеглер алырп төдөл-лөш, боттандыраар.

Өрт талаал-биле оудактыг үеде совхозтарын, эске-даа организастыгларынч болгон хамаатыларынч куу суген, хоораа, шавалалар өрттер-дин, мыжынч чегре одаг алырп, кылкан серегин, таа-пын сымг оңтарын, чамды-чал материалдарын кылган тараа-ок бооркууларын ажил-лаарын чорудуп деп, доктаал-да айткан.

Өртке удуу эргекон чуту-ла хемчеглер алыр ажилдар-ын чорударын, арга-арыг өрт-тү болу боттанды оларын чок кылдыр хемчеглерин до-доруап ал турарын илг беле-кетер болгон арга-арыг ажил боттандырып турар эске-даа организастыгларга дааскан.

Райхооркуускомнар, ко-дэ болгон суур Советтер, бугу-рулче черлеринин болгон кошок, совхозтарынч уду-рукчуларын арга-арыг өрттер-тин ууткаарыга эргекон чутула санын кижилерин, техникаын бээр хуузалганын өрттер өңүрлерин ажилын күшү организастарыга болгон кийириттеринге шутт харыскалгалыг.

Арга-арыг өрттерин-биле де-вискээрлеринч мобилизаци планаврын бо чылдын апрель 20-ге чедир хуусаада бад-дыларын, өрт талаал-биле ода-ктыг үеде күрөсүнч илг камгалаарынч ажилдык-ларын болгон транспорт чеп-сек-херекселерин илг кам-галаал-биле холбашаан ажилдары алаактырбын республиканын Министрлер Чөвүлелин хоорайкууском-

нарга дааскан.

Илг ажил-агыйларын эргеле-ли, райхооркуускомнар, ко-дэ болгон суур Советтерин арга-арыгын өрттерден кам-галаар тайылдыр ажилын чон ортузунга күштедирер, амаа парлаганын, радио, теле-виденин ажилдар.

Арга-арыг өрттерин өңүрер мобилизацияга баарында боттандыраар хемчеглерин доктаал-тыган чурум буураар шын-гы харыскалга оонаар.

Илгизи херектер министр-ствоу (Илг Чамар) арга-арыг өрттерин чогур өңүдө илгизи хемчеглер алыр, оларнын типтин келгенинче буруулгаларын харыскалга оонаар хемчеглерин алыр.

Тыванын аналдууругези (Илг Лавренко) Краснояр-скинч арга-арыг камгалаар улау чүд көзө-биле чарган дурдугулаары буураар, рес-публиканын де-вискээрлерин өрт талаал-биле одактыг бү-гү үеде самолёттарын база вертолёттарын чогур өңү-рде үндүрүп бөрий болгон оларнын соксал чок ажил-дарын хандырар.

Хову-Аксы суурунч элг де-вискээрлерин хой улаа өрттер болгулап келгенин ба-рымдалааш, эым өрттерин-биле де-вискээр механизастат-тыган оял организастаар-ныч «Тыва коболь» ком-бинат дирекциязынга (Илг Вашига) доктаалда дааскан.

Арга-арыг камгалаарын дөштүг удуруу район ко-миссияларын, кошок болгон суур Советтеринин чамы-га шалышкан ажилдар ажилдарын тургузар деп Тыва АССР-ниң Министрлер Чө-вүлели доктааткан.

ажыл ам-даа шуудаваан, ме-ханизаторларын ажи-чем-биле чогур у-е-шынга хандыр-байн келгенин санал берген-дер демдегелен.

Сессия чуталаашкан айты-рыг талаал-биле тодаргай шийирин хуулаан ап, тоску беш чылдын шийиринг үш-чү чылдаа элгек дужутту өс-түрүп алыр дээр совхозтуң таражыларынч мурунда саракыларынч соруугаларын ил-да тодаргай айткан.

О. ТАВАА,
«Шынныч» көдээ коррес-пондентин.

Айтырыг — часка белекел

Улуг-Хем районунч Кок-Чыраа көдээ Советинин эл-чегел сессиязында «Улуг-Хаяа совхозтуң чамы тарла-гага белекелерин дугайында айтырыгын чуталаашкан, сов-хозтуң кол агроному И. Иса-новтуң иделгенин дыккан.

Совхозта септее чогур 52 тракторларын 30-ун септээр, көдээ ажил-агый машиналарынч септеегелер доозулган. Автомашиналарга урезин урар херекселерин хой уруузу белек, машиналарда салып

белекелер. Хову тураларын септөө дооскан.

Часкы хову ажилдарында Арга-Бакы салбарынч № 1 болгон № 2 бригадаларында белекел совхозтуң эске бри-гадаларында эки болгонан сессияга демдегелен. Ол бри-гадаларда трактор болгон кө-дээ ажил-агый машиналарынч септеегелер эки шийир-лиг болгон. Урезин арытла-рынч чогур үезинде чоруткан.

Совхозтуң чамдык брига-даларында часкы хову ажил-дары эгелен-даа бола, ам-даа чедир кылдырмаан түлдер бари сессияга илерзон. Ан-дызын болгон чамдык илг ажил-агый машиналарында үш-үмек септеегелер арты-лаан, Картофель үрезини септеегелер. Орнал солур урезин-нер база септеегелер турар. № 2 бригадала часкы хову ажилы эгелен турда-ла, оон столваанында ажи-чем ай-маал чедир белекелерон. Ил-го баштай часкы хову ажи-лыгч кирген № 3 бригадала

МАЛ АЖЫЛЫ—ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ

ЛИТВА ССР. Ширвинт районда чыл дургузунда 4500 хааван семиртин азыраар колхозтар аразынын комплексинин баш-тайгы ээлчөөн тууду тургускан. Чымынныг ажилдар шунту механизастаттыган.

Бо чылды сөздүредир комплекстин ийги ээлчөөн тудары доостур. Ичин апаа чылда 15 муң хире хааванын семирти азырап болур апаар.

ЧУГУКТА—оң талаа: хааван оолдарына чем бөрийн хы-нал турар башкарыкчы-механик И. Дамбурауска болгон хааван азыраачыны Г. Шейкене. Оң талаанда—чөм үлээр дериг чанында башкарыкчы О. Бабурауска (солгай талаа) болгон чөм белектер чедир эргелекчи И. Пучикаска.

М. КУРАЙТИНЧИН ФОТОЗ.

(СЭТА-нын фотохрониказы).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХИННЕРДЕ

Серджо Сегренин интервьюзу

РИМ. (СЭТА-нын корр). Италиянын Коммунист партия-зынч делегей кидданын эргелекчи, ИКП ТК-нын кижигин Серджо Сегре СЭТА-нын корреспондентин-биле чуталаашкан. Совет дьвалелинч интернационалдык даштын политикаын болгон СЭП-ин XXIV сьездинин айт-канын, амырларга чайгылыш чок боттандырып турар Тай-бынч программанын белин-биле үнелен.

XXIV сьезд бодунун тайбын программасын-биле делегейде дужуктуу байдалды чавырдыларынга эң чутула бол-гон шийиринг улау-хууну кийер. Ол сьездин болгон үезинде бээр эртерек илг чылдын түнчелерин үндүргөн, делегей байдалын ол сьездин анализастыгын шынны-ам бүрүч бугурадыр болгон болур. СЭП-ин XXIV сьездин даштын политикаынч талаал-биле хой-хой эң чутула салдарынч төлөвээрде, түр үеде тургустунган байдаларын барымдалаар дийеин, хамын хамын үезинде өскерин турарын шын үнелен көрүп үндөйн боттандыран. Алы-агы нитиал тургузуга күрөсөлериң аразында чуталаашканын чорудуп болур тодаргай үс-чадаларын ол салдарда оонаал айткан. Тайбын кожа-хелбө догу-наарын хандырар болгон киж төлөгелерин амырлаа чед-дир салдары, нарын база чидиг айтырыгынын таарын-тыг дугуржуу чогум-на оон хамааржыр деп, Серджо Сегре медегален.

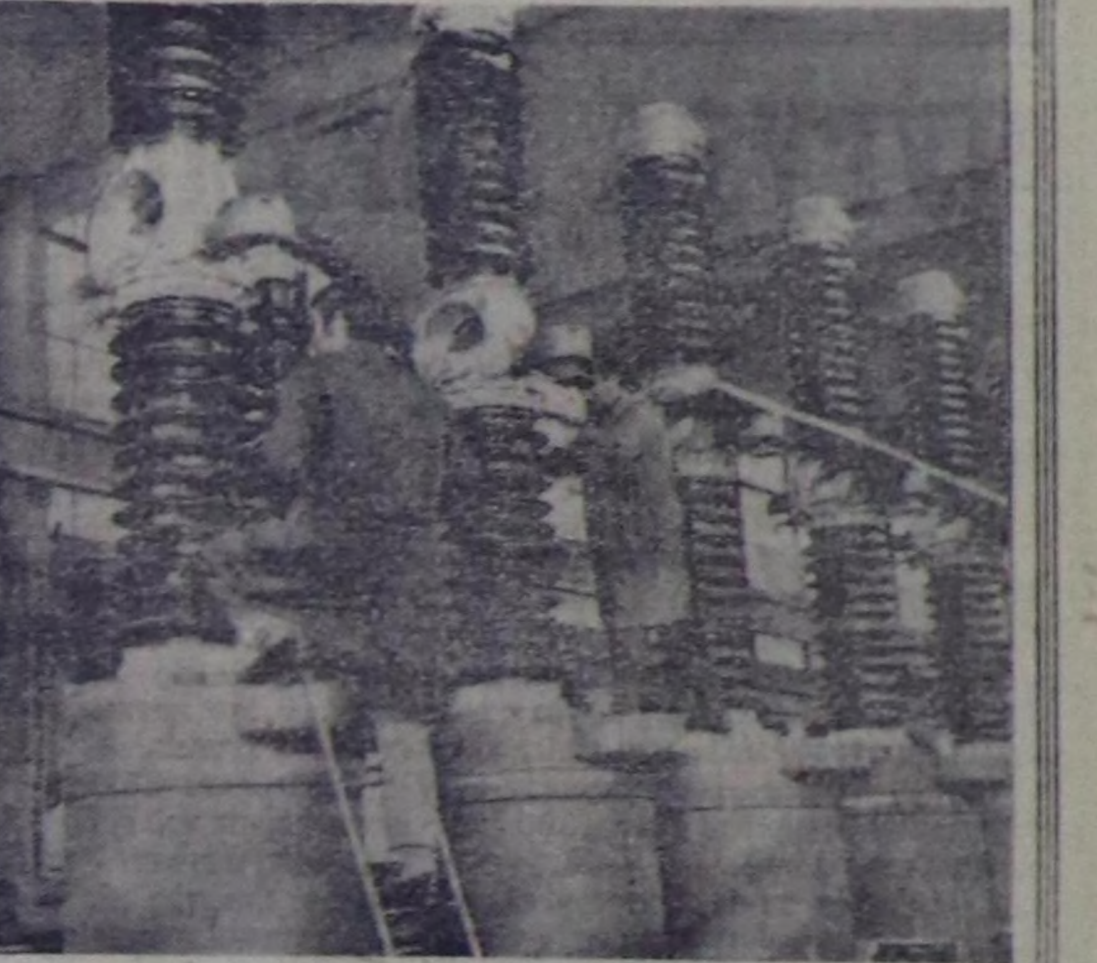
Эртерек илг чылдын дургузунда улаустар аразында чаа-чаа харылдаарын тайбын кожа-хелбө догунаашканынч принциптерин үндөсөл тургузарынч улаанган, эң улау башканын Европага кылган. Делегейин ийги дайымын-ч үезинде бээр маргылдаалы бооп келген айтырыглар-нын шийирлерин бистин дийке чедип адылган, Совет дьвалелинч бээр ГФР-ин, Польша биле ГФР-ин, Герман Де-мократтыг Республика биле ГФР-ин аразында кезелер чижетиг, хой-хой дугуржууларын болгон керөөлери чарган, кымыларга дээр болбазынын айтыры таарын-тыг шийирлелетинген, тодаргайлап чуталаашкан, делегей ийги дайымынч түнчелерин Европага херек кыры-да тургустунган байдала хуулап көргөн. Ол белин демде-лээр чүдүлдерин чамдыкы болур. Политиктиг, экономика, култура талаал-биле, эртем-техниктиг — бүгү тала-биле дем каттыгынын ажилдарынч чаа-чаа харылдаалар си-стеманын тургузары эргекон чутула, оон-биле чегелестир чептеселешинин болгон чептескип күштерин бүгүдө-ни чогур кады кызырар эгелерин база эргекон чутула деп көрүп Европа улаустар улам модерелин-биле үнел-тен турар деп, С. Сегре уламчыл чуталаан.

Хельсинкиде хой талаалг үмөсөлелеринч база Вена-да белекел үмөсөлелеринч эртин турарын бүгү чур-тарынч кайы хире сонуградыг хайтарган турарын, айыл чок чорук болгон кады ажилдаага айтырыгынын чуталаашканынч талаал-биле нити-европа чевулс хуулаш бо чылдын чамдылар деп турарынч чонун кайы хире улау аналитиктиг көрүп турар-дыр бис. Европанын нитиал-дык дем каттыгынын ажилдарынч келер үеде хой-хой чылдар дургузунда барымдалаар программаныг болгон турар политикаынч дугайында айтырыгы чуталаашканынч көрүл-биле тургускан болгай. СЭП-ин XXIV сьездин-инч хуулаан аламын тайбынч программаны болгон ону барымдалааш хун бүрүдө чорудуп турар даштын поли-тиктин совет улаанымкын шыгалартай ужу-дуулааш бооп, чуталаашкан тодаргай айтырыгынын херек кырында санаалда турар. Ол айтырыгынын талаал-биле ам белин Европага ажил-инчи дем каттыгынынч тургузуу, сагым-бодалдарынч чамгыс ай болгон турарын чедип ап болур. Илгизин энергия үндүрүп алыр байлактарын дугайында айтырыг, доктаандыр турар бүгү бойдуу камга-лаары, эртем шийирлеринч каттыккан программаларын төлөвлөөрүн, чонун кыдын камгалаары, берге аарыларга улау нити демисел чорудары ындыг айтыры-ларга хамааржыр деп, С. Сегре оон ыңай чуталаан.

Ындыг болгонда, Совет дьвалелинч куженишкенинч улаустарга улам иделгелди тайбынч болгон айыл чок чорукту делегейге тургузуу бээр хандырар чүдүлдерин тур-гузарынч болгон бижыгаларынч чайгылыш чок улаанган деп, С. Сегре түнчелеринде чуталаан.

ПЕКИН ТӨЛЭЭЛЕРИНИҢ КАЖАРЛАШКЫНЫ

ТОКИО. (СЭТА). Япон чаа-кы-биле алаан черлеринин салы-болдын илгерилээр «Джапан таймс» солун КНО-нун Азияга болгон Ираккы Чөөн чүккө хамаарышкан экономика ком-миссиянын сессиясында Кы-даттын төлөөлөрүнин түбүжүн шынгын шүүмчүлөөн чү-лүп парлан үндүргөн. Ол ком-миссиянын ажилында чаа-чаа согушкуннар таварышты-рынга ажилдар сындаалаш-кын кылдыр Пекиннин төлө-лөрүн илгизип турар бууар чеккараалашкын кылдыр дөй бергени илгиз-дир, деп солун демдегелен. 1947 чылда ук ком-миссиянын тургустунган үе-

Социалист Федеративтг Югославия Республи-ка.

Белград чоогунда Риппи деп электротехника за-водунун чегинде. Ол бодурулге черинч продук-циязы—трансформаторлар, боттары болгон үс ку-жу-биле ажилдар улаакчылар.

ТАНЮГ—СЭТА-нын фотозу.

Советтин сессиязы

БРАТИСЛАВА. (СЭТА). Сла-вак Национал Советтин, сес-сиязында ССР-нин чалаалык даргаларынч олаккычыл К. Марштин республиканынч 1973 чылда улау ажил-агый планын күштерин хандырар хемчеглер дугайында изотка кылган.

Бешки беш чылдын баштай-гы илг чылда слвак үстө-түр барык 750 миллион про-дукцияныг, кошок ажил-агый 180 миллион про-дукцияныг ажи-чем аймаал пландап ажыр бодуругенин иделгенин демдегален.

Тулчуушкуннарга төрүттүнгөн

ГАВАНА. СЭТА-нын корр. В. Габонаны дидикатканы: Куба Шерп-агаар күштерин-биле болгон агаарын кам-галаашкынч хунун байлаан эр-терген. Ол хунун он илг чыл мурунда Пайай-Хиронга контрреволюстуг саттыкы-

чыларын чутула шапкан үе-ден бээр кыла улустуң байр-лаалы кылдыр демдегал кел-ген.

Алдарыг хунге тураскаат-кан митингилер, байларм хураалдар бүгү чуртка эртен.

Дугуржулганы үрөп турар

ХАНОЙ. (СЭТА). Сайгончу эрге-чатырга АКШ-тын кү-күшүнүн-биле Вьетнам тала-ал-биле дугуржулганы үрөп турар деп илг талаалын шериг коммиссияларда Муруну Вьет-нам Республиканын револю-стуг Тур чааынч төлөвлө-шүн полковник Дуонг Динь Тао паралаа конференция-зынга медегален.

Март ай дургузунда сайгон-чу эрге-чатырга Куангнам, Куангтай, Биньдинь, Контум, Тайнинь, Кьентюнг, Беньче-можуларда болгон № 4 орун де-вискээринде хостаттылган черлерин элээр дээр хай-даашкынынын кылганын ВИА агентиле дыккан.

Совет делгелге

ИСЛАМАБАД. (СЭТА). Па-кистан наймылаалынч төп кинотеатрында «Совет чур-чуларынч чогаалдарында В. И. Лениннин өвүр-хевир» деп темадыг делгелге ажиттыган.

Делегей пролетариатынч баштынчынын амырларын болгон ажил-чорудулганын көргүскөй чуруктарын калбаа-биле делгел.

ПЕКИН ТӨЛЭЭЛЕРИНИҢ КАЖАРЛАШКЫНЫ

ТОКИО. (СЭТА). Япон чаа-кы-биле алаан черлеринин салы-болдын илгерилээр «Джапан таймс» солун КНО-нун Азияга болгон Ираккы Чөөн чүккө хамаарышкан экономика ком-миссиянын сессиясында Кы-даттын төлөөлөрүнин түбүжүн шынгын шүүмчүлөөн чү-лүп парлан үндүргөн. Ол ком-миссиянын ажилында чаа-чаа согушкуннар таварышты-рынга ажилдар сындаалаш-кын кылдыр Пекиннин төлө-лөрүн илгизип турар бууар чеккараалашкын кылдыр дөй бергени илгиз-дир, деп солун демдегелен. 1947 чылда ук ком-миссиянын тургустунган үе-

Кыдат хожун орап чурттарга экономика талаал-биле дуза чедир дийеин турар хирезин-де, ол де-вискээрин биче чур-тарынч тергидеки болукса-рынч чалланын турар деп, солун бадиткан.

Ол де-вискээрде хамаарыш-кан чурттарын Кыдаттын ыр-ынай хундулгенин турары болгон ажил-чорудулганын көргүскөй чур

СПОРТТУ МАССАЛЫГ БОЛДУРАР

СЭКП-нин XXIV съездинин шийинтеринде күш-культура болгон спортту сайырадыр оша чугулап айткан. Коммунисттик тургузушунун салган сорулга болгон спортту улам ийи сайырадыр хемчегер дугайында айтканын Тыва АССР-ниң Дээди Советинин IV сессиясында чугулап, тодарай хемчегерин ажалдан кылган. Коммунисттик партиянын болгон Совет чактагы спортту сайырадыр талазы-биле салган сорулгаары амыдыралга боттадыр дээш Эрзин районуну Советтерин болгон хой-ниини организацияларын чамдык хемчегерин алган. Спорттун материалдык базаны чыл келген турум-на быжыгы, күш-культура болгон саны өзүн олар. Районда волейболдун 15, баскетболдун 9, футболдун 2 молдери, бир спорт залы бар. Спорттун аны-бүрү секцияларында 829 кижини хаара туткан. 1972 чылда районун күш-культура комитети болгон чер-череде организацияларын разрядтыг спортчуларын белеткээрине

кычээгенин салып, элээн ажалдарын чоруткан. Ол багыт эвес түнөөлү болган. 87 кижини ийи болгон үшкү разрядтын нормаларын күтсөөн. Күш-культура ажылы акжидин чорудары болгонун херээн ажи билер кадрлардан узуу-биле хамааржыр чүве болгонда, оларын ийин амырыпче база билер, мергежидин белдеринче кичээгенин салган бис. Амыт үеде районда штаттан дашкар 60 хире инструктор, тренер, 56 судья ажыдап турар. Эртин чылын 26 тренери, инструкторун, 14 судьянын билгин белдир оверткен. Олар мергежидин спортчуларын белеткээр, чоңу күш-культура хаара тутар талазы-биле ажыдап чоруткан. Районда волейбол, баскетбол, спорттун национал хевирлерин элээн сайырап турар. Эрзинде волейбол эң-не нептерээн, аныа ханымкылыктарын саны хой, ол талазы-биле мергежидин кижилер элээн эвес. Райондун үрүзүнүч болгон херэженинни шийиндик командаары республиканың «Урожай» ажи тура спорт шийинликни маргаладарына киришкен, чыгыс удаа эвес шаңалдыг чертерин элээн келген. Тыва хуруштин

ЧУГУЛА СОРУЛГА

Спорт ажылы хөгжүдүн, ону массалыг болдураар — үенин чугула сорулгаарынын бирээ. Монгуш-Тайга районда сөөгү чылдарда күш-культура болгон спорт ажылы элээн ажижап. Райондун күш-культура болгон спорт комитети тургустунга-ла чаа үш чыл ажи турар. Мычалаа-даа бо үенин дүргүзүндэ уузг өскөрүлгө болгон чарыктардан болту-лаан.

Спорт ажылы хөгжүдүн, ону массалыг болдураар дээш райондун партия, совет болгон хой-ниини организацияларын чугула хемчегерин ач чоруткан. Он түнөөлү спорттун аны-бүрү хевирлерин нептереп, массалыг болгон бар чыдар. Ам районда ийи күш-культура коллектив, 6 эге коллектив ажыдап турар, мыда муң ажи кижини хаара туткан.

Эртен чылын спорттун аны-бүрү хевирлеринге 35 маргалааны өрткөргөн. Аныа 1500 хире кижини киришкен. Районда спорттун хевирлерин: тыва хуруш, волейбол, чыгыш док-кой, шыдыраа эң-не нептерей апар чыдар. Спортка мергежидин аныктарын өртүрүп, оларын мергежидин доктаамал белдир сорулга-биле райондун спорт комитети волейболдун, баскетболдун, хостуг болгон тыва хуруштин секцияларын ажиткан.

Райондун школаларына күш-культура болгон спорт ажылы улам ажикидер сорулга-биле кичээлдер дашкар спортту маргаладарын, өш хуузуун ужуражыгаларын кластар, школар аразында чорудуп турар.

1972 чылдын майда партиянын район комитети болгон райондун күтсөөн комитети организация, ажи-агыт бүрү-үне ГТО-нун нормаларын дужаар талазы-биле каттыккан доктаалды хуузап алган. Бо үенин дүргүзүндэ ГТО нормаларын дужаар ужураг 1106 кижидин 723 кижини спорттун аны-бүрү хевирлеринге ГТО-нун нормаларын дужаган. Аныа Мугур-Акс ортукмак школарынын, райкуускомунун, Моген-Бүрен 8 чыл школарынын, харылаа салбырынын коллективтерин ажи киришкен.

Беш чыл планында көрдүнгенин сугаар алырга, район төвү — Мугур-Акс сугура спорт шөлдерин кылыры көрдүнгөн. Районда ам дээрээндэ бөдүн хевирини 3 спорт шөлү бар. Ол ишкан Мугур-Акс ортукмак школарында спортзал чүгө школарында эвес, кышкы үедеде район масштабында маргаладар өрткөргөнгө уузг хуура-дуулап болуп турар. 1973 чылда хой-ниинини агажыкыны-биле райондун ажи-агыт, албан организация чертеринин чыгыны спорт шөлдерин, бир боолга черин тутары көрдүнгөн.

Чон ортузунда спорт ажылы нептередир дээш агите-массалыг ажилдар база чоруп турар. Спорт комитетинин чынында 7 кижидин тургустунга лектор болуп тургускан.

Кыдынган ажилдар-биле чергелештир райондун спорт ажылында четпестер ам-даа хей. Эртин турар спортчу маргаладарын шыпары чыгыс, хой кижини хаара тутпайн турар. Чик атиканын болгон спорттун өске-да хевирлерин ам-даа нептерей эвес. Ийчанган спорттун аны-бүрү хевирлерин ам-даа нептерей сайырадып турган, спорттун массалыг болуп чоруп чедип амыры үенин чугула негизин апарган.

О. МАСПЫН-ООЛ

Уругларнын чогаадылгазы

Тандынын школаларынын техниктиг чогаадылга делегелген бо чыгып организациялар эркен. Эге классикаларын кылган ажилдары, математикте ажилдары, эртемпоникте ажилдары көргүзүп материалдарын, мынган болгон дикторлар кылган кылдылар, фотостендлер, чуруктар, аны-бүрү модельдер дээш барын 500 ажи экзонаттын адыа делегелген.

Мекетей ортукмак школарын делегелген ажилдары мактап болур. Бүгү школа маанай киришкен ошотай. Ийчанган ул школда бирги черин алган. Ийги черин Владимирка болгон Сосновка школары, үшкү черин Балгазын болгон Кур-Чер школары элээн.

Тандынын школалары эркен чыгы республика делегелген бирги черин алган. Бо чыгы делегелгенде кышкылар көргүзүп материалдарын кылган ажилдар чүдүлөр хой болган.

В. СЫРАТ.

Доозукчулар-биле ужуражылга

Эртин чыгынын сес болгон он класканын өөреникчилери-биле ужуражылга келээштин организациялар өрткөргөн. «Ким болуру?» деп айткыг хой-хей анык өскөнгөн мурунуга тургустунуп турар. Башкыларын, специалисттерин, бүдүрүлгенин мурунчыларын арга-сүмөт флага көчүп чугула.

Ужуражыкканын келээштин райондун ажил-инженерин тоску беш чылдын шийинтер

ХЕМЕЖИЛЕР БЕЛЕТКЕЛИ

Волхов хеминд делегел хараатчаларында байдаркалыг хемчегерлер көстүп турар апарган. Хемчегер талазы-биле Новгородтун уруглар-аныктар овердир тускай-жыттынган школанын сургууларын ажикидерин турары ол. Билд 30 хире школары өөренип турар. Школа дугушкан келген үзүлгү дүргүзүндэ делегел болгон Европанын 10 чемпионун, СССР-ниң 20 ажи чемпионун

белеткээр.

ЧУРУКТА: школанын уузг тренери, делегел болгон Европанын чемпионун чоран, делегел спорт мастери Ю. Е. Кабанов сургууларын аразында (сөөгалай таладан ол талаа): П. Митасов, С. Макаров, С. Горбунов болгон В. Потанин олар-биле калды.

А. ОВЧИННИКОВТУН ФОТОЗУ. (СЭТА-нын фотохрониказы).

Аныктар командалары ужурашкан

ОДЕССА. (СЭТА). СССР-ниң болгон Румыниянын аныктарын шийиндик командаларын аразында бут бөмбүчү талазы-биле аныа болгон ужуражыгаларын 2:0 сан-биле совет спортсмен-

Берге тилелге

ЧЕЛЯБИНСК. (СЭТА). Чуртка бирги чер дээш маргаладаа ул черин «Трактор» командалык келгичтерини Свердловскин «Автомобилист» хоккейчилерин 7:6

портын тилелгези-биле доозулап.

Ону эгелештир чүгө он бир минута боюн чорда, Евгений Жуков алычларын хаала-зынче бөмбүчү кири тешкен. А 60 минута эртин турда, Давид Кипиашвили бистин командалык чедикшиин улам быжыктаган.

«Трактордан» Белосов (3), Егоркин, Природин, Карлаев болгон Бей бир-бир, «Автомобилисттен» — Малико, Великанов, Лукин, Краев, Игошин болгон Кутерин олар шай-баны кириген.

ИЖИН-ШӨЙҮНДҮ ААРЫГЛАРЫ

Ижин-шөйүндүнү эң-не нептередир халдырымыг ажилдары бола: ижин тивик, дисентерия болгон уруглардын кыжык аарыг болур. Ижин-шөйүндү аарыгларын алычтын ийи хар чедир уругларга дыка айымыдыг. Халдырымыг ижин-шөйүндү аарыгларын микробтар бола, кыжыктын организмиг чүгө ас дичилтир, эртин ажи-агыт азы суган тилгир. Ижин-шөйүндүн халдырымыг аарыгларын микробтар аарыг кыжыктын алымында, а ижин-шөйүндүгү сидикте туруп турар. Халдырымыг ижин-шөйүндү аарыгларын тараткан дөш баш бурунуга чорудар хемчегер бола, аарыг кыжык дүргө-не эмнеде чертеп чыттыр болгон он чурттан

Алы-кемин аартыг стол кырып аартыраар, сөөктөр

тер, уктар, чакык-жүкү тонар, плаштар, курткалар, эр-херэжөөн улустун асык, чыгы индирин болгон өске-даа, силеринг асык, чыгы сезон-

ла херэгелер барааннары-дын садар.

Ирмариата алы-кем айма-нын бараанын база садар.

Частыч баштайгы ирмари-атыга киришкенге чалан тур бис.

КЫЗЫЛ-САДЫГ.

Садып алыкчыларга

Апрельдин 22-де, 11 макта Октябрьскай кудумчулга болур частыч баштайгы садып ирмариатыгче силерин чалан тур бис. Аныа аны-бүрү пос-

ажидаа үзүг четпестер барын делегелер ужураг. Бирги эгелештир он көз көргүзүп — спорттун массалыг болурун ам-даа чедип албаан. Он чыда-лааны — чамдык колхозтар-нын, албан организацияларын ууруткучулар күш-культура-нын херээн ам-даа чедип үнө-сөдүн, район эмнегезинин, райондун коллективтерин, Эрзин ортукмак, Кызыл-Сыдыс сес чыл школары күш-культура-нын комплекзин дужаар өскөлөрдөн адепкейлиг чоруткан.

Күш-культураны болгон спортту сайырадыр, ону массалыг болдураар дээш райкууском, он күш-культура комитети база хой-ниини организацияларын чамдык ажилдарын чоруткан. Районда спорт ажи-агыт байдалын, ону улам ийи сайырадыр хемчегер дугайында айтканын райкуускомун хурадында ийил чуугаашкан, 1973 — 1975 чылдарда районга күш-культураны хөгжүдүргөн перспективтиг планын били-лаан. Мыда район төвүндө стадиондун капитал септелгесин кылыры, сугурага бөдүн стадиондарын тутары болгон өске-даа хемчегер көрдүнгөн. Ону амыдыралга боттадырып агай берген.

Райондун күш-культура

ажылында үзүг четпестер барын делегелер ужураг. Бирги эгелештир он көз көргүзүп — спорттун массалыг болурун ам-даа чедип албаан. Он чыда-лааны — чамдык колхозтар-нын, албан организацияларын ууруткучулар күш-культура-нын херээн ам-даа чедип үнө-сөдүн, район эмнегезинин, райондун коллективтерин, Эрзин ортукмак, Кызыл-Сыдыс сес чыл школары күш-культура-нын комплекзин дужаар өскөлөрдөн адепкейлиг чоруткан.

Райондун сандыгында спорт барааннары көчүп эвөөш, ону сөөктөр хемчегерин райпо азыр ужураг.

Күш-культура болгон спорттун ажиын улам ажикидир, ону массалыг болурун чедип алыр дээш боттук хемчегерин алыры райондун Советтеринин болгон хой-ниини организацияларын сорулгазы болур.

С. ОРТЕН.

Эрзин райкуускомунун даргасынын оралакчысы.

Музейде чаа чүүлдер

Кижилер дугайында ырлар

Ажыдап кириштерине чу-гула херекселерин белеткен ажал, амыдыралдыг чоруг кандыг адырын чырадыр, аныа чүгү ошаалап көргүзү-рил дөш ханы бодат-биле чо-гаадыгы хей-аыт кирген кижини болгон олар. Ол ким? Чоуда сураткаг даш чорутчуу Монгуш Черепан. Ону чорутчу Гаврил Торук чоруткан.

Республиканын Алад-Мадыр атыг музейин Гаврил Торуктун сөөгү чылдарда чорудан чурктарынч делегел ажи-агыт ажилдарында бээр ай ашкан. Бо үенин дүргүзүндэ делегел хой көрүктүлөр көрүп, саяат-ошадарын делегел дептерине бижөөш.

Чурукчууну амыдыралдыг атымында ажилаан аны-бүрү темалыг чурктарын кижилерин бодатырып, Тороон черинин каас, чараш боду-зунга, ону шудуру, чырык күзгө-соруугу кижилеринг мыакымында, хуураады ала-чайгаар-ла херэгелерин кел-дир.

«Оларда келээш. Бо чурук тургузушун талазы-биле сая-гым-сеткелик чок. Чайгыт кызыл-хуй. Бодак сыйларын баптарынче ужурагып күзүп, сайырап чоруп сургуу ба-жынарынын хошайларын-дан аттыкылаан ак-вок млар дүзүскөтөр-биле хозу-

жуу, чоок-кашкын чурумдарын улам өң кирип, каас-тап турар. Олардаккан хоюн кирип олар ийи чыгы кыс боттарынын байлак бодат-дарыга алышкан, төрөш сургууну көрүп олураар.

Чурукчууну 90 ажи чурктарынч үнөдүнүн агай черлерин — бистин Тыванын эң-не ыраак-уаап булу-ларын — Току, Монгуш-Тайга, Кунгуртун боюн турары — чорутуп монг чок ажи-агыт, мадыралдыг чедер дээш шудуругу херекселерин.

Гаврил Торук театр болгон ромар каасталганында хамаарышкан чурктарын хой-биле чуратын билер бис.

Бистин хоочун чогаадыгыс Степан Сарыг-оолдун «Амыдырал — демексел», «Монгуш Кенин-Лопсаннун «Херэгел-ини чорутары», Алад-оол Дарканын «Эртин эрени» дөш оон-даа өске номнар чыгып чурук каасталганын чедикшиг чуратын номчу-чур билер.

Моон алган көргө, чурукчу амыдыралдыг атымында ажилаан аны-бүрү темалыг чурктарын кижилерин бодатырып, Тороон черинин каас, чараш боду-зунга, ону шудуру, чырык күзгө-соруугу кижилеринг мыакымында, хуураады ала-чайгаар-ла херэгелерин кел-дир.

«Оларда келээш. Бо чурук тургузушун талазы-биле сая-гым-сеткелик чок. Чайгыт кызыл-хуй. Бодак сыйларын баптарынче ужурагып күзүп, сайырап чоруп сургуу ба-жынарынын хошайларын-дан аттыкылаан ак-вок млар дүзүскөтөр-биле хозу-

М. ДОРЖУ.

БИРГИ КВАРТАЛДА

Тыванын Алад-Мадыр атыг чурт-шындыг музейин эртем ажилдарынын бирги кварталда кызып чоруткан ажилдарын коллективин ийин хурадында чу-гулаашкан. Ол хурага масе-лалык чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

Музейин сонурган келген 2450 кижини 128 экскурсияны организациялаан. База музейин хураадаар азын аны-бүрү темалыг 7 лекцияны номчап болгон ады ужуражыкканын кылган.

Ыланга РСФСР-ниң болгон Тыва АССР-ниң ажалдыг артын, Москвага тыва ирк

болууну удуруткучуу Владимир Базар-оолонун Оска-оол-биле хорайынч школарынын база студентларын ужуражыкканын көчүп согул болгон эркен. Ол ишкан хурушынч сандыг болгон ийин чедикшиг кижилерин эртем ажилдарынын Зинаида Григорьевна Торук илеткел ажилдарын, Бо чылдын январь айдын эгелештир, музейин даш-тарын хуу чок ажилдар кыл-дир доктааткан. Ол үеде эгелештир, бо хуште чедир 1115 кижини музейин сонурган көргөн.

ДАГ-АЛТАН АВТОНОМУН

ОБЛАСТ. Сөөг дүктүг, өөр-өөр бода мадар Алтайн бели-дик даг дескестерине бо-ла көстүп чоруп. Ол сарыктар. Олар кышкыт сөөгүгө шыда-мык, черге халажок оларан кынтаар.

Ком-Агар райондун «Коммунизмче орук» колхозунда сарык азыраары — эң орула-мык адыралынч бирээ. Ажы-агыт муң хире сарык-тыг, Колхоз шолугу чарыда-даа үдүрбей, чүчүс-чүс пен-тер сарык эртин чыгып-на ач турар.

ЧУРУКТА: мартта төрөөн сарыктар.

В. САДЧИНКОВТУН ФОТОЗУ. (СЭТА-нын фотохрониказы).

Ленин дугайында

УЛЬЯНОВСК. (СЭТА-нын фотохрониказы). Россиянын чурукчуларын чурал чуруктарынын делегелерин-биле касыралы-тыр Ульяновскин чурукта урун чуулуңг негизин ага-лаан. Сургагыг чурукчулар болгон скульпторлар Н. Жуковтун, Н. Томскийн, өскө-лерин-даа чогааларында ле-нинин, революстуг-тооту темаларын кааба-биле көргө-көн. Хорайынч кинотеатра-рында, куштыг балынырында, школарында болгон дээш өөренигче черасинте орук совет чурукчуларын чурул чуруктарынын делегелерин организациялаан. Об-ластын Новоалександров, Цыганков, Мелеков рай-ондарында Ульяновск чурукчу-ларынч көрө делегелерин ажидап турар.

Телевидение

АПРЕЛЬ 20-ДЕ МОСКВАДАН

14.00 — Дамчыдалгалар про-граммасы. 14.05 — Мелдээр. 14.15 — Оңдугу, телекүргүзүт. Мультифильмдер программасы. 14.45 — Эртенкиг болгон куштурарын чугула айткыг-лары. Эртен-техниктиг ин-формация. 15.15 — А. Фадеев — Чыгыш шийинтеринин. 15.30 — И. Маликовтун атыг академиктериниң шийин. 16.00 — Документалдык фильм. 16.40 — Чыгыш шийинтеринин деп шийин улам-чымы.

КЫЗЫЛДАН

18.00 — Уругларга мулты-фильм. 18.10 — Теледөдөр. 18.25 — Чаралдар, реклама. МОСКВАДАН

18.30 — Оңдугу телекүргүзүт. «Далайг орук». Уран-чечен фильм. 19.40 — Теледөдөр. МОСКВАДАН

19.50 — «Далайг орук». Дамчы-далгалар С. Смирнов чорутар. 20.25 — И. Чайковский Ор-кестр-биле фортепианога боти концерт. 21.00 — 00.30 — В. И. Ленинниң тургустунгелден бээр 103 чыл болганына ту-раскааткан байырым хура. Концерт. Кремльдин Сызд-лер өрдүндан дамчыдагы.

Редактор В. С. ШАРАВИН.